

У нашім раї на землі (скорочено)

Тарас Шевченко

Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим.
Буває, іноді дивлюся.
Дивуюсь дивом, і печаль
Охватить душу; стане жаль
Мені її, і зажурюся,
І перед нею помолюся,
Мов перед образом святим
Тієї матері святої,
Що в мир наш бога принесла...
Тепер їй любо, любо жити.
Вона серед ночі встає,
І стереже добро своє,
І дожидає того світу,
Щоб знов на його надивитись.
Наговоритись. "Це мое! Мое!" —
І дивиться на його,
І молиться за його богу,
І йде на улицу гулять
Гордіше самої цариці,
Щоб людям, бачте, показать
Своє добро. "А подивіться!
Мое найкраще над всіми!"
І ненароком інший гляне.
Весела, рада, боже мій!
Несе додому свого Йвана.
І їй здається, все село
Весь день дивилося на його.
Що тільки й дива там було,
А більше не було нічого. Щасливая!..
Літа минають.
Потроху діти виростають,
І виросли, і розійшлись
На заробітки, в москалі.
І ти осталася, небого.
І не осталось нікого

З тобою дома.
Нагоди Старої нічим одягти
І витопить зимою хату.
А ти не здужаєш і встати.
Щоб хоч огонь той розвести.
В холодній молишся оселі
За їх, за діточок.
А ти.
Великомученице?
Села Минаєш, плачучи, вночі.
І полем, степом ідучи,
Свого ти сина закриваєш.
Бо й пташка іноді пізнає
І защебече: "Он байстря
Несе покритка на базар".
Безталанная! де ділась
Краса твоя тая.
Що всі люде дивувались?
Пропала, немає!
Все забрала дитиночка
І вигнала з хати,
І вийшла ти за царину,
З хреста ніби знята.
Старці тебе цураються,
Мов тії прокази.
А воно таке маленьке,
Воно ще й не лазить.
І коли-то воно буде
Гратись і промовить
Слово мамо. Великеє,
Найкращеє слово!
Ти зрадієш; і розкажеш
Дитині правдиво
Про панича лукавого,
І будеш щаслива.
Та недовго.
Бо не дійде
До зросту дитина,
Піде собі сліпця водить,
А тебе покине
Калікою на розпутті,

Щоб собак дражнила,
Та ще й вилає.
За те, бач.
Що на світ родила.
І за те ще, що так тяжко
Дитину любила.
І любитимеш, небого.
Поки не загинеш
Межи псами, на морозі,
Де-небудь під тином.

Критика, коментарі до твору, пояснення (стисло):

Будучи на засланні, в далеких казахських степах, Т. Шевченко ніколи не забував рідного краю, думкою линув до нього. І проймався глибоким співчуттям до знедолених, особливо жінок. Згадував матір, сестер, добру сусідку Оксану. По-різному склалася їхня доля.

Щаслива мати тішиться своїм дітям. їй здається, що кращого за нього немає у світі, і всі також милуються ним. Але проходить с, діти виростають, змушені кидати матір одну і йти на заробітки. А вона все молиться за них. Інша мати проклинає своє материнство, адже вона — по крихітка, її дитина — байстря від лукавого пана, який порозважався й покинув. Усі люди також відвертаються від них. Яка доля такої дитини? Тільки старців водити, а матері — загинути десь під тином.

Вірш пройнятий гарячим співчуттям до долі жінки-матері, а слова:

У нашім раї на землі
Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим
стали афоризмом.